

Date: 19th April-2026

TEXNIKUMLARDAGI NAZARIY VA AMALIY DARS JARAYONLARINI
UYG‘UNLASHTIRISH USULLARI

Qurbanov Mansur Maxmudovich

Ellikqal’a tuman 1-son texnikumi
o‘quv ishlari bo‘yicha direktor o‘rinbosari

Annotatsiya. Yangi innovatsion pedagogik texnologiyalar bugungi kun ta’lim tizimining ajralmas qismiga aylanib ulgurdi. Ushbu maqolada tizimning pedagogik jarayondagi roli, nazariy va amaliy darslarning uyg‘unlashuvi ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: ta’lim, pedagogika, innovatsiya, metod, texnologiya, dual ta’lim.

KIRISH

Hozirgi kunda kasbiy ta’lim tizimi oldida turgan asosiy vazifalardan biri — raqobatbardosh, amaliyotga tayyor, mustaqil fikrlay oladigan mutaxassislarni tayyorlashdir. Ayniqsa, texnikumlarda ta’lim jarayonining samaradorligi nazariy bilimlar bilan amaliy ko‘nikmalarning qay darajada uyg‘unlashganiga bog‘liq. Faqat nazariyaga yoki faqat amaliyotga tayanish yetarli natija bermaydi. *Shuning uchun dars jarayonlarini integratsiyalash — zamonaviy ta’limning muhim talabidir.*

Nazariy va amaliy ta’limning o‘zaro bog‘liqligi

Nazariy ta’lim o‘quvchilarga kasbga oid tushunchalar, qonun-qoidalar, texnologiyalar va ilmiy asoslarni o‘rgatadi. Amaliy ta’lim esa ushbu bilimlarni real sharoitda qo‘llash, tajriba orqali mustahkamlash imkonini beradi.

Ularning uyg‘unligi quyidagi afzalliklarni ta’minlaydi:

Bilimlarning mustahkam o‘zlashtirilishi, mustaqil ishlash ko‘nikmasining shakllanishi, muammoli vaziyatlarda to‘g‘ri qaror qabul qilish qobiliyati, mehnat bozori talablariga mos mutaxassis tayyorlash.

Nazariy va amaliy darslarni uyg‘unlashtirish usullari

1. Integratsiyalashgan dars usuli Bu usulda bir mavzudagi nazariy tushunchalar shu darsning o‘zidayoq amaliy mashg‘ulot bilan mustahkamlanadi. Masalan, elektr zanjiri haqidagi nazariy ma’lumot berilgandan so‘ng, o‘quvchilar laboratoriya sharoitida zanjirni mustaqil yig‘ishadi.

Afzalliklari:

Bilim va ko‘nikma bir vaqtning o‘zida shakllanadi, darsga qiziqish ortadi, xotirada uzoq saqlanadi.

2. Modulli ta’lim texnologiyasi

Modulli ta’limda o‘quv materiali muayyan modullarga ajratiladi. Har bir modul nazariy qism, amaliy topshiriq va yakuniy nazoratdan iborat bo‘ladi. Bu usul: o‘quvchining mustaqil ishlashini rivojlantiradi, bosqichma-bosqich o‘rganishni ta’minlaydi, ta’lim sifatini nazorat qilishni osonlashtiradi

3. Dual ta’lim tizimi

Date: 19th April-2026

Dual ta'lim — ta'lim muassasasi va ishlab chiqarish korxonasi o'rtasidagi hamkorlikka asoslangan tizimdir. Unda o'quvchi haftaning ma'lum qismida texnikumda nazariy bilim olsa, qolgan qismida korxonada amaliyot o'taydi.

Afzalliklari: Real ish muhitida tajriba, ish beruvchi talablarini bilish, bitiruvdan so'ng ish bilan ta'minlanish imkoniyati.

4. Loyiha asosida o'qitish (Project-Based Learning)

Loyiha asosida o'qitishda o'quvchilar muayyan muammoni hal qilishga qaratilgan amaliy loyiha ustida ishlaydilar. Bu jarayonda ular nazariy bilimlarini qo'llaydilar, izlanadilar va jamoada ishlashni o'rganadilar.

Natijada: Tahlil qilish qobiliyati rivojlanadi, ijodkorlik shakllanadi, amaliy tajriba ortadi.

5. Keyc-stadi (Case study) usuli

Real ishlab chiqarish vaziyatlariga asoslangan holatlarni tahlil qilish orqali o'quvchilar nazariy bilimlarni amalda qo'llashni o'rganadilar. Bu usul ayniqsa iqtisodiyot, servis va texnik yo'nalishlarda samarali hisoblanadi.

Zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish, simulyator dasturlar, virtual laboratoriyalar, 3D modellashtirish, onlayn platforma va videodarslar.

Bular nazariy bilimni amaliy muhitga yaqinlashtiradi va xavfsiz tajriba o'tkazish imkonini beradi.

XULOSA VA MUNOZARA

Texnikumlarda nazariy va amaliy dars jarayonlarini uyg'unlashtirish — ta'lim sifatini oshirishning muhim omilidir. Integratsiyalashgan darslar, modulli ta'lim, dual tizim, loyiha asosida o'qitish va keyc-stadi kabi usullar orqali o'quvchilarda mustahkam bilim, amaliy ko'nikma va kasbiy kompetensiyalar shakllanadi.

Zamonaviy mehnat bozori sharoitida faqat bilimli emas, balki amaliyotga tayyor mutaxassis tayyorlash — texnikum ta'limining ustuvor vazifasidir. Nazariya va amaliyot uyg'unligi esa bu maqsadga erishishning eng samarali yo'li hisoblanadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Sh.M.Mirziyoev. Milliy taraqqiyot yo'limizni qatiyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. - Toshkent: "O'zbekiston", 2017.
2. B.Ziyomuxammadov. Pedagogika. O'quv qo'llanma. Toshkent, 2006.
3. N.A.Muslimov, M.H.Usmonboeva, D.M.Sayfurov, A.B.To'raev. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. Toshkent, 2015.
4. Bim, I.L. To the question of teaching methods for foreign languages / I.L. Bim // IYash. -2014. - No. 2. - p. 19-32.
5. Introduction to the communicative method of teaching English: a guide for Russian teachers. - Oxford: Oxford University Press, 2018. - 48 p.
6. Kasbiy pedagogika va ta'lim texnologiyalari bo'yicha darslik va o'quv qo'llanmalar
7. Dual ta'lim tizimiga oid ilmiy maqolalar va metodik tavsiyalar
8. Modulli ta'lim texnologiyasi bo'yicha tadqiqot ishlari

Date: 19th April-2026

9. Loyiha asosida o‘qitish (Project-Based Learning) metodikasiga oid adabiyotlar
10. O‘zbekiston Respublikasining kasbiy ta’limga oid meyoriy-huquqiy hujjatlari

